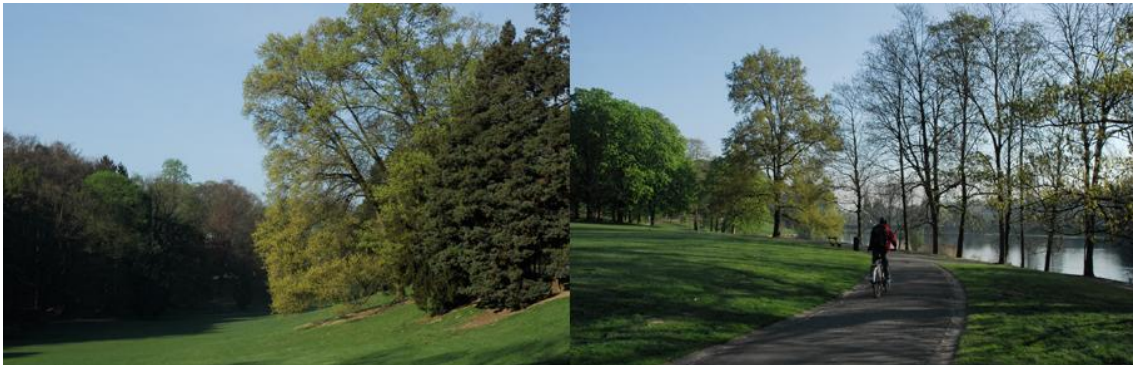

HET WOLUWEPARK

Met zijn prachtige bomen

Het Woluwepark vormt een belangrijke schakel in het Brusselse groene netwerk. De Tervurenlaan zorgt voor de verbinding met het Jubelpark. Maar het park maakt ook deel uit van de doorlopende keten van groene ruimten die langs de Woluwevallei lopen. Het is waarschijnlijk een van de grootste parken van de Brusselse agglomeratie. In het heuvelachtige park komen de prachtige bomen heel goed tot hun recht.

EEN VLEUGJE GESCHIEDENIS

Het park werd aangelegd naar aanleiding van de organisatie van de Wereldtentoonstelling in 1897. Die zou doorgaan in het Jubelpark, maar ook in het Koninklijk Domein van Tervuren. Daar wilde koning Leopold II een reusachtig paviljoen wijden aan Congo – vandaag het Koninklijk Museum voor Afrikaanse Kunst. Om die twee polen van de Wereldtentoonstelling met elkaar te verbinden, dienden belangrijke infrastructuurwerken te worden uitgevoerd: de aanleg van de grote Tervurenlaan, die Victor Besme al twintig jaar eerder in zijn plannen voor buitenwijken had opgenomen; de wijziging van de spoorlijn Brussel-Tervuren, ter hoogte van Woluwe; de omlegging en overwelving van een deel van de Woluwe en, als sluitstuk, de aanleg van een andere grote verkeersader, de latere Vorstlaan, die het mogelijk maakte om vanaf de Louizalaan naar Tervuren te rijden.

Zoals bij de meeste van zijn visionaire stedenbouwkundige plannen, wilde Leopold II een immens groot park aanleggen langs de nieuwe laan. Want dat zou ze mooier, aantrekkelijker en groener maken, en zo de bourgeoisie van die periode lokken.

Het gekozen terrein lag aan de eerste bocht van de laan en de hoek met de later aangelegde Vorstlaan. De hoger gelegen delen waren bebost, een overblijfsel van het Mesdaelbosch, dat vroeger aansloot op het Zoniënwoud. De rest van de zone bestond uit landbouwland en vochtige terreinen.

Voor de aanleg liet de koning zijn keuze vallen op de Franse landschapsarchitect Emile Lainé. Die voerde belangrijke grondwerken uit om het relatief vlakke en karakterloze terrein om te vormen tot een landschapsvallei. De grond die ze uitgroeven voor de aanleg van vijvers, werd gebruikt voor de berm van de nieuwe spoorweglijn en om reliëf te geven aan het terrein. Lange kronkelige wegen langs grote waterpartijen en boomgroepen doorkruisen het park. De werken duurden drie jaar (1896-1899).

In 1909, enkele maanden na de dood van de Leopold II, werd het park opgenomen in de Koninklijke Schenking aan de Belgische Staat.

In 1920 vonden de eerste sportactiviteiten plaats in het park. In de jaren zestig kwam er een sportcomplex met de huidige installaties op het sportveld in het hoger gelegen deel van de groene ruimte.

Na de Eerste Wereldoorlog werd het park gerestaureerd. De klassering volgde in 1972 en het is nu eigendom van het Brussels Gewest, dat instaat voor beheer en onderhoud.

ALGEMENE BESCHRIJVING: GROOT PARK IN ENGELSE STIJL

Het park heeft een onregelmatige vorm en een heuvelachtig reliëf dat er een zekere intimiteit aan geeft. De valleien en heuvels moesten het park het uitzicht van een Engelse tuin geven die de wandelaar mooie uitzichten biedt, met panoramische punten waar het landschap zich opent op grote grasperken en groepjes grote, mooie bomen. Volgens de typische stijl van die landschapsarchitectuur creëert de aanleg van het Woluwepark een illusie: de wandelaar krijgt het gevoel dat hij deel uitmaakt van en opgaat in de natuur rondom zich. Daarbij verwijzen ook kunstmatige decors naar natuurlijke elementen die toen in de mode waren: romantische bruggetjes, rotstuintjes en watervallen.

Door het Woluwepark lopen berijdbare wegen en kronkelige paadjes. Het domein dankt zijn schoonheid ook aan de vier kunstmatige vijvers die zichtbaar zijn vanaf de Tervurenlaan en de Vorstlaan. De Bemel- en de Langvijver worden gevoed door de Bemelbeek (een zijtak van de Woluwe die het park doorkruist). De twee andere vijvers heten 'Rond' en 'Denis', en krijgen water van een bron. De oevers werden aangelegd voor de groei van waterplanten en als habitat voor waterdieren.

Een bebost grensgebied en vochtige weilanden voltooien de typologie van de milieus die u in het park aantreft.

OPMERKELIJKE FAUNA EN FLORA

De vele bomen en struiken, kriskras aangeplant tegen de helling, zijn van een grote schoonheid. Er zijn 180 verschillende soorten (veel voorkomende, exotische, tot heel zeldzame). Driehonderd ervan, zoals de reuzensequoia (*Sequoiadendron giganteum*) met bijna zeven meter doormeter, prijken trouwens in de lijst van merkwaardige boomsoorten van de Brusselse agglomeratie. Meer nog, de vzw 'Belgische Dendrologie Belgique' vereerde zeven bomen met de eretitel 'Kampioen van België'. Sommige omdat ze uniek zijn, andere om hun uitzonderlijke formaat. Daarbij horen een rode esdoorn (*Acer rubrum*), een tweekleurige eik (*Quercus bicolor*) en een peerlijsterbes (*Sorbus domestica*).

De vijvers en vochtige weilanden van het park trekken massa's eenden, zwanen, nijlganzen en andere watervogels aan – zowel inheemse als trekvogels op doortocht.

In het seizoen fladderen veel vlinders, zoals het heideblauwtje, over de bloemen van de droge en vochtige weiden.

In het struikgewas groeien bosanemonen, gevlekte aronskelken en wilde hyacinten. De flora van het Woluwepark is over het algemeen heel divers: van doordeweekse en wijdverspreide soorten tot veel zeldzamere soorten.

BEHEERSPRINCIPE

Ecologisch beheer wordt toegepast in verschillende parkzones. Die liggen in minder druk bezochte delen, zodat ze geen hinder vormen voor de recreatieve en sociale functies. Voor het beheer van de weiden koos Leefmilieu Brussel – BIM voor een gedifferentieerd beheer waarbij de grasvelden niet systematisch, maar beperkt worden gemaaid. Deze aanpak maakte het mogelijk om de fauna en flora te herstellen en te diversifiëren, vooral dan aan de oevers van de vijvers. Deze zones worden aandachtig bestudeerd. Dat resulteert in een inventaris van de evolutie van de verschillende soorten. Ook bepaalde bospartijen krijgen weinig onderhoud: het kreupelhout wordt er dichter, het dode hout blijft ter plaatse als habitat en voedingsstof voor een groot aantal insecten, vogels en kleine knaagdieren.

De merkwaardige bomen krijgen extra zorgen om zolang mogelijk bewaard te blijven.

De valse rotspartijen uit beton werden aan het einde van de 19de eeuw gecreeërd aan beide zijden van de Tervurenlaan, waar de voetgangersbrug over de laan loopt. Ze werden recent gerestaureerd. Dit zal eerlang ook gebeuren met andere gemetselde rotspartijen in het Woluwepark, zoals de Duivelsbrug en de brug over de lange vijver.

OPMERKELIJKE MONUMENTEN EN BOUWWERKEN

BEELDHOUWWERKEN

Beschermde bomen (1988)

Dit beeldhouwwerk van Nathalie Joiris (1964) werd gekozen naar aanleiding van de jaarlijkse wedstrijd van de Europese Stichting voor Beeldhouwkunst. Drie meidoorns groeien elk tussen twee granietzuilen, alsof die de boom in bescherming nemen. Levend en statisch materiaal vormen zo een eenheid, een huwelijk tussen natuur en kunst.

MUSEA

Nabij de hoek van Tervuren- en Vorstlaan, vlak tegenover het park, ligt het tramdepot van Woluwe, beheerd door de MIVB. Het biedt ook plaats aan het 'Museum voor het Stedelijk Vervoer te Brussel'. De collectie bestaat uit trams, bussen, trolleybussen en taxi's die de hoofdstad sinds 1869 doorkruisten

GROENE RUIMTEN IN DE BUURT

- Ten noorden: Malou- en Sint-Lambertuspark.
- Ten oosten: het park van het domein Hertoginnedal, de Mellaertsvijvers, het Bronnenpark en het Croussepark.
- Ten zuiden: Het Bergojepark, het Senypark en het Tenreukenpark.
- De wandelweg op de vroegere spoorlijn Brussel – Tervuren volgt de Woluwevallei en biedt een prachtig uitzicht over het park.

Oppervlakte: 68,28 hectare

Typologie: historisch park van het type Engelse landschapstuin

Eigenaar: Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Beheer: Leefmilieu Brussel – BIM

Klassering: het park is geklasseerd sinds 8 november 1972.

PRAKTISCHE INFORMATIE

OPENINGSUREN

Het Woluwepark heeft geen omheining. Het is voor alle verkeer gesloten bij onweer.

Er is elke dag bewaking

- in de zomer van 8 tot 21 uur
- in de winter van 8 tot 18 uur.

CONTACT

Hebt u een vraag? Wilt u een probleem signaleren? Spreek dan een van de parkwachters aan.

In geval van nood, politie: 02/788 53 43.

Leefmilieu Brussel – BIM: 02 775 75 75, info@leefmilieubrussel.be

UITRUSTING

Multisportterreinen (voet- en basketbaldoelen met speelveldlijnen voor tennis en volleybal) aan het einde van de grote vallei (Emile Laînélaan), halve ton voor skateboarders dicht bij de ingang van de Tervurenlaan, twee grote zones waarin honden vrij mogen rondlopen (in de grote en kleine vallei), hondentoiletten, banken, vuilnisbakken, verlichting langs de grote lanen. De infrastructuur van het gezins- en sportcentrum van het Woluwepark (tennis-, voetbal-, hockey- en bowlingterreinen) zijn voorbehouden aan het personeel van enkele ministeries.

ER GERAKEN

Het Woluwepark ligt voor een deel op het grondgebied van de gemeente Sint-Pieters-Woluwe, voor een deel op dat van Oudergem. Er zijn ingangen aan de Tervurenlaan, Bemelstraat, Mostinck-, Xavier Henrard-, Franciscanen-, Waterraaf-, Park- en Vorstlaan.

BEREIKBAARHEID ANDERVALIDEN

Sommige paden hebben sterke hellingen. Los daarvan is er een goede toegankelijkheid voor personen met beperkte mobiliteit, omdat alle wegen geasfalteerd zijn.

OPENBAAR VERVOER

Bus: 36 (Groene Hond -Woluwe-Tram museum)

Tram: 39, 44 (Groene Hond-Woluwe-Trammuseum), 94 (Empain-Trammuseum-Woluwe).

MEER INFORMATIE

- De folder en de brochures van Leefmilieu Brussel – BIM:
  - Wandeling van de oude spoorlijn Brussel-Tervuren (folder);
  - Naar een ecologisch beheer van de parken in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (brochure);
  - De Woluwevallei (brochure);
  - Wandeling langs beeldhouwwerken in de Brusselse groene ruimten (brochure);
 Om te bestellen : Leefmilieu Brussel – BIM : 02 775 75 75 of info@leefmilieubrussel.be.
- Meer informatie over [culturele wegwijzers van parken en tuinen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest](#).
- De fotogalerij van de [Virtual Landscape Gallery](#).
- Meer informatie over [het architecturale patrimonium van het Gewest](#).
- Meer informatie over het [Museum voor het Stedelijk Vervoer te Brussel](#).
- Meer informatie over [het groene en blauwe netwerk](#).
- Meer informatie over de [Groene Wandeling](#) langs het park via de berm van de vroegere spoorlijn.

